

למה גלות?

השבוע, ביום רביעי בערב, יחול הצום המסורתי "תשעה באב", בַּחֲדָשׁ שֶׁ הַרְבִּיעִי בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ שֶׁ (יְרֵמְיָהוּ נ ב 6) המציין אסונות רבים בהיסטוריה של העם היהודי, ובכללם: חורבן בית המקדש הראשון והשני, וגירוש יהודי ספרד בשנת 1492.

למשמעות של הגלות יש חשיבות עצומה הן בפילוסופיה היהודית והן בזו הנוצרית. הכוונה היא גם לגלות הראשונה לבבל בשנת 586 לפני הספירה, וגם לגלות הגדולה אליה יצאו בשנת 70 לספירה, וממנה שבו רק ב-1948. משמעות הגלות במיסטיקה היהודית מקבילה למשמעות מותו של ישוע (ישו) בתיאולוגיה הנוצרית. מבחינה תנ"כית, שני האירועים קשורים זה בזה.

ההיסטוריה של ישראל מקבילה לחיי ישוע: הירידה למצריים (**מִתִּי ב 15**), ארבעים הימים-שנים במדבר (**מִתִּי ד 1**) הפסח והצליבה (**מִתִּי כו-כז**) וכדומה. עזיבת העם היהודי את ארץ ישראל מקבילה לנשמת המשיח העוזבת את גופו במוות. (וחזרת העם היהודי לארצו מקבילה לתחיית המתים של ישוע (**חֲזַק אֵל לז 12**)).

כשישוע ראה שהמנהיגים הדתיים בירושליים עומדים להמית אותו, הוא הבין שחורבן המקדש והגלות הגדולה קרובים מאוד. **מִתִּי כג -37** **39** "יְרוּשָׁ לַיִם, יְרוּשָׁ לַיִם, הַהוֹרָגָת אֶת הַנְּבִיאִים וְסוֹק לַת אֶת הַשְּׁלוּחִים אֵלֶיךָ, כִּמֵּה פְעָמִים חִפְצָתִי לִקְבֹּץ אֶת בְּנֵיךָ כְּתִרְנַגְלֵת הַמֶּקְבָּצָת אֶת אֶת אֶפְרוֹחִיהָ. תַּחַת כְּנֶפְיָהּ. וְלֹא רְצִיתָם. הִנֵּה בֵּיתְכֶם יִנְטָשׁ לְכֶם" תפקיד המשיח הוא לקבץ את הגלויות ולשקם את האומה. אם הוא נדחה, האומה תיהרס והעם יפוזר בתפוצות. יהדות התפוצות הינה תוצר של דחיית המשיח, וקיבוץ הגלויות הוא הכנה לבואו.

ישוע בא כנביא וחזה את חורבן בית המקדש השני ואת הגלות השניה. בדיוק כפי שיְרֵמְיָהוּ חזה את חורבן בית ראשון ואת גלות בבל. **לוק ס**

כא 20,24' וְכַאֲשֶׁר תִּרְאוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם מִקְּפֵת מַחְנוֹת, דַּעוּ כִּי קָרִב חֲרָבָנָה. וְיְרוּשָׁלַיִם תִּהְיֶה מְרֻמָּס לְגוֹיִם עַד אֲשֶׁר יִמְלְאוּ עֵתוֹת הַגּוֹיִם. " ישוע תיאר את חורבנה ואת תקומתה של ישראל. מבחינה זאת, ישוע דומה לִיְרֻמָּיָהוּ (מַתִּי טז 14). ישוע היה נביא עברי שחזה את העונש ואת תוכנית אלוהים בדורו ממש כפי שִיְרַמְיָהוּ עשה זאת בדור שלו.

הבנת המשמעות העמוקה של הגלות חיונית להבנת המשיחיות של ישוע, עד כדי כך שנאמר שזהו אחד משלושת השלבים העיקריים המובילים ללידתו. **מַתִּי א 17: "הַדּוֹרוֹת מֵאַבְרָהָם עַד דָּוִד אֲרָבְעָה־עָשָׂר דּוֹרוֹת, וּמִדָּוִד עַד גְּלוֹת בְּבָל אֲרָבְעָה־עָשָׂר דּוֹרוֹת, וּמִגְּלוֹת בְּבָל עַד הַמָּשִׁיחַ אֲרָבְעָה־עָשָׂר דּוֹרוֹת.** אברהם הכניס אותנו בברית עם אלוהים. דוד הקים את בית המלוכה הניצחי, והמשיח יגאל את ישראל מהגלות.

תלמידיו של ישוע שאלו אותו: **"אֲדוֹנָי, הַאֵם בְּזִמְן הַזֶּה תָּשִׁיב אֶת הַמַּלְכוּת לְיִשְׂרָאֵל?" (מַעֲשֵׂי הַנְּשִׁלִּיחִים א 6)** העובדה הפשוטה שישוע ישקם את ממלכת ישראל היתה כל כך ברורה ומובנת מאליה לתלמידים הקדומים, כמעט באותה מידה בה עובדה זו זרה ולא מוכרת לעולם הנוצרי היום... המשיח מביא גם ישועה פרטית וגם גאולה עולמית. הצליבה ותחיית המתים הן הציר המרכזי לישועה פרטית. הגלות וקיבוץ הגלויות הן הציר הראשי לגאולה עולמית.

חוסר ההבנה של הקשר בין ישוע לבין ישראל הוא בור פעור בבסיס היהדות והנצרות גם יחד. רוב הנוצרים לא תופסים את החשיבות של הגלות והשיקום ואי לכך הם אינם מבינים את הרעיון של גאולה לאומית. רוב היהודים לא מאמינים בישוע, ולכן תפיסת הגאולה שלהם היא מוגבלת, שלא לדבר על העיוורון הטוטאלי בו הם שרויים בכל מה שקשור לגאולה פרטית.

חטאי העם היהודי בתקופת ירמיהו הובילו לגלות בת שבעים שנה. איזה חטא נורא הוביל לגלות בת כמעט אלפיים שנה? כפי שדחיית ירמיהו ונבואותיו הובילו לגלות הראשונה, כך דחיית ישוע ודבריו הובילו לגלות השניה.

לוק ס יט 41: (ישוע) כָּאֵה אֶת הָעִיר, בְּכָה עָלֶיהָ וְאָמַר: "לֹא יֵדַעַתְּ הַיּוֹם גַּם אֶת אֵת אֲשֶׁר אֵלֵי שְׁלוֹם! אֲלֵא שְׁעַתָּה נִסְתָּר הוּא מֵעֵינֶיךָ. הִנֵּה יָמִים בָּאִים עָלֶיךָ וְאוֹיְבֶיךָ יְקִימוּ סוֹלְלָה סָבִיבֶיךָ, וְיִקְיֹפוּךָ וְיִצְוּרוּ עָלֶיךָ מִכָּל עֵבֶר. וַיִּמְגְּרוּ אוֹתְךָ וְאֶת בְּנֶיךָ אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ, וְלֹא יֵשְׁאוּ אִירֹךְ אֶבֶן עַל אֶבֶן עַקֵּב אֲשֶׁר לֹא יֵדַעַתְּ אֶת מוֹעֵד פְּקֻדֹתֶיךָ."

רוח של משיח שקר גורמת במידה מסוימת לכך שחורבן ירושלים לא ייראה כתוצאה של דחיית ישוע. ורוח של אנטישמיות גורמת במידה מסוימת ליכולת לקרוא פסקה זו בלי לבכות כפי שישוע בכה.

ישוע אמר שעניין זה "נסתר" מעיני העם היהודי. כאן רב הנסתר על הגלוי. יש כאן תעלומה ענקית שקשורה למערכת היחסים בין ישראל לקהילה המשיחית בעולם. **אֵל הָרוֹמִים יֵא 25 ק הוֹת לֵב אֶחָזָה בְּמִדַּת מָה אֶת יֵשׁוּ כְּאֵל, עַד אֲשֶׁר יִכְנַס מְלוֹא הַגּוֹיִם".** סיבה אחת שבעטיה ישראל נחרבה והוגלתה, היא כדי לאפשר לגורל שאלוהים ייעד לגויים לבוא אליהם במלואו.

אלוהים גזר על ישראל סבל וגלות כאמצעי לברך את הגויים. **אֵל הָאֶפְסִיִּים ג 3-6 בְּחִזּוֹן נִגְלָה לִי הַסּוֹד אֲשֶׁר בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדֵמִים לֹא נֹדַע לְבָנַי אֲדָם, שְׁיֵהִיו הַגּוֹיִם שְׁתִּפִּי נְחֻלָּה, שְׁתִּפִּי גוֹף וְשְׁתִּפִּי הַהֶבְטָחָה בְּמִשְׁיַח יֵשׁוּעַ עַל־יְדֵי הַבְּשׂוּכָה;** כדי לפענח תעלומה מיסתורית זו, היה זקוק נשאול להתגלות על טבעית.

בפרשת השבוע של תשעה באב נכתב: **וְהִפִּיץ יְהוָה אֶתְכֶם, בְּעַמִּים; וְנִשְׁאַרְתֶּם, מִתֵּי מִסְפָּר, בְּגוֹיִם, אֲשֶׁר יִנְהַג יְהוָה**

אַתְּכֶם שְׁמָה. (דְּבָרִים ד 27) גזירת הגלות ניתנה כנבואה אלף שנים לפני שהתרחשה בפועל. זה לא היה מאורע היסטורי מקרי, אלא חלק חיוני בתוכנית שייעד אלוהים לישראל ולאומות.

מותו ותחייתו של ישוע מקבילים לחורבנה ותקומתה של ירושלים- ולהיפך. בכל תשעה באב היהודים הדתיים קוראים את מגילת איכה, במגילה זו ירמיהו מבכה את חורבנה של ירושלים באופן שמזכיר מאוד את קינת ישוע עליה. **(לוק ס יט)**
מבחינה רוחנית, מגילת איכה מאוד מסמלת את הצליבה:

1. פרישת הידיים לצדדים **(איכה א 17)**
2. ביטוי לזעם אלוהים **(איכה ב 5, ג 1)**
3. שתיית לענה **(איכה ג 15, 19)**
4. נשיאת צלב **(איכה ג 27, ה 13)**
5. סטירת לחי **(איכה ג 30)**
6. הורדה לבור **(איכה ג 55)**
7. דימום וניקוב הבשר **(איכה ד 9)** (העברים "יזבו", כלומר, הם ידממו. ויהיו "מדקרים" - ינקבו את בשרם)
8. רוח המשיח תימצא בנשמת אפו של זה שנרצח **(איכה ד 20)**
9. סבל בגין חטאי אחרים **(איכה ה 7)**
10. תלייה מהידיים **(איכה ה 12)**

יש חפיפה בין הדימויים הנבואיים על חורבן ירושלים, אבלו של ירמיהו ומותו של ישוע.

הרבנים הציוניים של ימינו אומרים שעם היציאה לגלות נמצא זרע ההבטחה לקיבוץ גלויות ושיקום העם. אני מסכים איתם. **"השיבנו יהוה אליך ונשובה, חַדַּשׁ יְמֵינוּ כְּקִדְשׁ" (איכה ה 21)** אלוהים ציוה את הגלות ואת קיבוץ הגלויות כי היתה לו תוכנית מסוימת **עֲשֵׂה יְהוָה אֲשֶׁר זָמַם, בַּצֵּעַ אֲמַרְתוּ אֲשֶׁר צִוָּה מִיְמֵי-קִדְשׁ" (איכה ב 17)** ייעודה של ישראל היה להיחרב ולהשתקם כפי שייעודו של ישוע היה למות ולשוב לתחייה **(פטרוס קראשונה א 20 ההתגלות יג 8)**

בתלמוד נכתב שבית המקדש נחרב " מפני שְׁהִיְתָה בוּ שְׁנֵאת חֲנָם" (מסכת יומא ט 2) וחילוקי הדיעות בין קמצא ובר קמצא (מסכת גטין נה 2) סיבה נוספת שהתלמוד מוצא לחורבן, היא " שְׁהֶעֱמִידוּ דְבֵיהֶם עַל דִּין תוֹכָה וְלֹא עֶבְדוּ לְפָנִים מְשׁוֹכֵת הַדִּין " (בבא

מְצִיעָא ל 2) יִרְמְיָהוּ עוֹנֵה עַל הַשְּׂאֵלָה בַצּוּרָה הַכִּי בְרוּרָה שֶׁאֲפָשֶׁר:
" **חֲטָא חֲטָא יְרוּשָׁלַם, עַל-כֵּן לְנִידָה הַיְתָה" (אִיכָה א 8)**
לפְעָמִים אֲנַחְנוּ, הַיְהוּדִים הַמְשִׁיחִיִּים, וְאִתְּנוּ גַם יְהוּדִים דְּתִיִּים וְיְהוּדִים
חִילוֹנִיִּים, אֹמְרִים שְׁגוּרְשָׁנוּ מֵאַרְצָנוּ בְּגַלְלֵי אֲנִטִּישְׁמִיּוֹת. הַעֲמֵדָה הַחַד
מִשְׁמַעִית שֶׁל הַתַּנ"ךְ הִיא שֶׁהַגְּלוּת הִיא עוֹנֵשׁ מֵאֱלוֹהִים עַל חֲטָאֵינוּ.
אֲנַחְנוּ מוֹכְרִחִים לְהַפְסִיק לְחַפֵּשׁ תִּירוּצִים וּפְשׁוּט לְהַתּוֹדוֹת עַל
חֲטָאֵינוּ וּלְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה.

מִצַּד שֵׁנִי, הַנְּבִיאִים נוֹתְנִים סִיבָה נוֹסֶפֶת לִיִּיסוּרֵי הַגְּלוּת, וְהִיא בְּאֵמֶת
קְשׁוּרָה לְאֲנִטִּישְׁמִיּוֹת.

" **יִקְצֹף גְּדוֹל אֲנִי קִצְף, עַל-הַגּוֹיִם הַשְּׂאֲנָנִים, אֲשֶׁר אֲנִי
קִצְפְּתִי מֵעַט, וְהֵמָּה עֲזָרוּ לְרַעָה." (זְכַרְיָה א 15)**

הַעַם הַיְהוּדִי יֵצֵא לְגַלוּת כְּעוֹנֵשׁ מֵאֱלוֹהִים, אֲבָל הַיַּחַס הַמְרוּשֶׁע
וְהַאֲכַזְרֵי שֶׁל הַגּוֹיִים לַיְהוּדִים בְּגוּלוֹהָ לֹא הִיָּה מֵאֱלוֹהִים. הֵם הוֹסִיפוּ עַל
הַיְהוּדִים סָבֵל שְׂאֱלוֹהִים לֹא רָצָה בּוֹ. אֱלוֹהִים כְּעַס עַל הַיְהוּדִים
מִסְפִּיק כְּדֵי לְהַגְּלוֹת אוֹתָם- אֲבָל זֶה הִיָּה כְּעַס זְעוּם בַּהֲשׁוּאָה לְחַרוֹן
אִפּוֹ עַל הַגּוֹיִים עַל שֶׁרָדְפוּ אֶת הַיְהוּדִים בְּגוּלוֹהָ.

**יִשְׁעֵיהוּ מִזֵּלְקָ צִפְתִּי עַל-עַמִּי, חִלְלֵתִי נִחְלֵתִי, וְאַתָּנָם,
בְּיַדְךָ; לֹא-שָׁמַתְּ לָהֶם, רַחֲמִים--עַל-זִקְנֵי, הַכְּבִדְתָּ עֲלֶיךָ
מְאֹד."**

אֱלוֹהִים אֹמֵר, אֲנִי כְּעַסְתִּי עַל הַעַם שְׁלִי, מִסְרַתִּי אוֹתוֹ לִיְדִיִּים שְׁלַכְּם,
וְאַתֶּם לֹא הִרְאִיתֶם שׁוּם רַחֲמִים כְּלַפְּיוֹ. אֱלוֹהִים גּוֹעַר בַּיְהוּדִים עַל שֶׁדָּחוּ
אוֹתוֹ, וְהוּא גּוֹעַר עוֹד יוֹתֵר בְּעַמִּי הָעוֹלָם עַל יַחֲסָם הָרַע כְּלַפִּי הַיְהוּדִים.
יִשְׁעֵיהוּ אֹמֵר שְׂאוֹמוֹת הָעוֹלָם פִּיסְפְּסוּ הַזְּדַמְנוֹת לְהִרְאוֹת רַחֲמִים. שְׂאוֹל
הַשְּׁלִיחַ מֵתָאֵר אֶת הַגְּלוּת כְּהַזְּדַמְנוֹת לְגוֹיִים לְהַתְקַנָּא בַּיְהוּדִים וּלְזַכּוֹת
בִּישׁוּעָה גַם הֵם: **יִשְׁבְּמֵינְךָ תָּם הַיְשׁוּעָה לְגוֹיִם, לְהַקְנִיא אוֹתָם"**
(אֶל הַרְוּמִים יֵא 11, 14)

זוֹהִי קְנָאָה חַיּוּבִית שֶׁמֵּתְבַטֵּאת בְּחַמְלָה, אַהֲבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.
וְהִרִי לָכֶם הַפִּיתְרוֹן הַכְּפוּל לְתַעֲלוּמָה: "לֵמָּה הַגְּלוּת?"

1. הַיְהוּדִים הַמְשִׁיחִיִּים שֶׁל הַמָּאָה הַרְאִישׁוֹנָה לְסַפִּירָה,
הַשְּׁלִיחִים וְהַמְבַשְּׂרִים, פּוֹזְרוּ בְּגַלוּת יַחַד עִם שְׂאֵר הַיְהוּדִים, וְעַל
יְדֵי כֵךְ הִבִּיאוּ אֶת בְּשׁוּרַת הַיְשׁוּעָה לְעוֹלָם **מֵעֲשֵׂי הַשְּׁלִיחִים ח**
אֶל הַרְוּמִים יֵא 11, 15)

2. בְּמִשְׁךְ אֲלֵפִיִּים שְׁנוֹת גְּלוּת, בְּכֹל מְדִינָה בְּעוֹלָם, הִיתָה
לְגוֹיִים שֶׁנּוֹשְׁעוּ הַזְּדַמְנוֹת לְהִרְאוֹת חַמְלָה לְבְנֵי הָעַם הַיְהוּדִי,
וּלְחִלּוֹק אִתָּם אֶת הַבְּשׁוּרָה הַטּוֹבָה.

בֵּין שְׁזֵה דְבַר טוֹב וּבֵין שְׁזֵה דְבַר רַע- אֵין שׁוּם צִירוּף מְקָרִים בְּכֵךְ
שְׂרׁוּב רׁוּבָם שֶׁל הַיְהוּדִים בְּתַפּוּצוֹת חַיּוֹ כֹּל הַשָּׁנִים דוּוּקָא בְּמְדִינוֹת
נוֹצְרִיּוֹת.

נְבוֹאוֹת אַחֲרִית הַיָּמִים מְדַבְּרוֹת עַל הַתְּקַפֵּת עֵנֵק שֶׁל אוֹמוֹת הָעוֹלָם
עַל יִשְׂרָאֵל (**יִשְׁעֵיהוּ יֵג, נִ, נֹא, יִחְזַק אֵל לַח, לֹט, זְכַרְיָה יֵב,**

יג, יד) מלחמת אדירים זו תהיה הביטוי הגדול ביותר אי פעם של רוחות אנטישמיות ואנטי-משיחיות. המצוקה הנוראית תהיה אחד הגורמים שידחפו את ישראל לשוב אל האל בכל ליבם, וכתוצאה מכך תהיה תחייה לאומית רגע לפני שובו של ישוע. אבל התקפה זו תהיה גם תמרור אזהרה לאומות. היא תהיה פלס שיבחן את יושרם, אבן נגף שתכשיל את העקומים. ההתקפה על ירושלים תהיה הזדמנות לאומות העולם לבחור צד: לצודד באלוהי ישראל או לעמוד נגדו. יהיה זה המבחן המוסרי האולטימטיבי, האם הם לצד הצדק או לצד הרשע.

הצליבה של ישוע דורשת מכל אדם לבצע בחירה מוסרית לגבי חייו. המלחמה של יום הדין תדרוש מכל אומה לבצע בחירה מוסרית לגבי האומה כולה. ישראל תושם "על הצלב": במלחמה זו היא תסבול ותדמם על מנת להביא ישועה לעולם ובכך עם ישראל ימלא את ייעודו כעם קדוש, לשמש לגויי העולם קו המפריד בין גאולה לבין אבדון.

(הערה: הרבנים טוענים שהנבואה שמופיעה בַּיְשׁוּעָהוּ נג לא מתייחסת לישוע אלא לעם ישראל. זה לא יכול להיות נכון כי הרי נכתב שהעבד הצדיק, סובל בגלל: "פְּשַׁע עַמִּי" (יְשׁוּעָהוּ נג 8) מצד שני, בחלק גדול מההתבטאויות על העבד הסובל בַּיְשׁוּעָהוּ אכן מדובר על עם ישראל. הקטע הוא דו-משמעי: המשמעות העיקרית של הקטע מתייחסת לביאת המשיח, אבל המשמעות הנוספת מתייחסת לעם ישראל.

ישוע הוא הגואל. כל מאמין אמיתי צריך לשאוף להידמות לו, ולהיות התגלמות של מסירות הנפש והאהבה האינסופית וחסרת התנאים שלו. באופן דומה, הגלות והסבל של עם ישראל משקפים את הצליבה ואת הגאולה שבהקרבה של ישוע)